

Lo Catalanista

Setmanari defensor dels interessos morals y materials de Catalunya

La correspondencia al Director. | Los originals no 's tornan

DIRECCIÓ, REDACCIÓ Y ADMINISTRACIÓ

Calderón, 36.

Representació Administrativa á Barcelona

Llibreria de Alvar Verdaguer Rambla Mitj, 5

PREUS DE SUSCRIPCIÓ

Sabadell. 2 rals al mes.
Fora. 8 " trimestre.
Un número sol. 0'20 ptas.

Anuncis á preus convencionals.

ENSENYANSA TEÓRICA Y PRÁCTICA DE TEIXITS

Á CÀRRECH DE

D. ANTONI DE P. CAPMANY

1.er Curs. Composició de lligaments y teoría de teixits.

2.^{on} Curs. Práctica de teixits, monturas y pasatjes.

Carrer de San Joan. — Sabadell

GEOGRAFIA DE CATALUNYA

PER

FRANCISCO FLOS Y CALCAT

Consta de 203 planas en octau, conté varis grabats, entre ells dos mapes y sols val 1' exemplar, enquadernat

SIS RALS

y al engrós á QUINZE PESSETAS la dotzena.

Las demandas poden ferse al autor, Rech, 31, 2.^{on}, Barcelona, que serán enviadas mediant la remissió del import en sellos de franqueig ó lletres de fácil cobro.

PROTESTÈM

Sense sorpresa, puig ja hi cómensém á estar acostumats, hem vist desencadenarse unaltra de las ponentadas que tan sovint envía Madrid á nostra terra.

Un cop més lo govern central s'ha distret á exercir desmascaradament sobre Catalunya la tirania que constanment hi exerceix d'una manera encuberta y trahidora. La má que sovint nos passen per l'esquena ab la perversa intenció de ensopirnos y llevarnos la pell; s'ha impacientat unaltra vegada pera descarregar sobre nostre una de sas brutals sotragadas. Lo fet se repeteix prou sovint, y no 'ns estranya.

Uns trets se dirigeixen contra las lleys civils, altres contra la producció, altres contra l'art y la literatura; avuy fins contra la mateixa conciencia y la propia dignitat de la terra.

Veyám sino. Ab ocasió d'un monstreuós atentat anarquista se suspenen las garantías constitucionals en la provincia de Barcelona com á medi exclusiu de persecució contra sas salvatjes autors; donchs bé, aquesta suspensió de naturalesa tan característica, s'aprofita pera esclavisar lo pensament y la paraula dels catalans que defensen y predican legalment la autonomia de sa Patria ab la implantació del Regionalisme á Espanya. De manera que als paladins de la Catalunya renaixent se 'ls tracta com als mateixos anarquistas. ¡Se vol major aberració!

Se prohibeixen nostras reunions fins després delpermís de regla dictat per l'Autoritat competent y sense saber lo temperament que en ellas pot regnarhi; se suspenen nostres periódichs, sols per lo que podrian dir, y fins se prohibeix que pugan ser substituïts per altres; y 's priva y tot la circulació pública dels estandarts de las Societats Corals que han comés lo crim de pur esperit catalanesch.

Peró aixó es poch. A Jesús en la creu li posaren l'*Inri*; á Catalunya amordassada la insulta també 'l poble juheu á son albir per boca dels periódichs madrilenys de major circulació. S'ha arribat al punt d'acusarla porque té una literatura propia atribuhintse aquest fet á la única rahó de que 'ls escriptors catalans, curts de gambals, la alimentan com á únich medi de tenir un mercat prou reduhit pera sos migrats talents. Aquestos desdit-

xats no saben que la literatura catalana ha travessat los Pirineus, y sos originals y sas traduccions son ben rebuts y apreciats en los centros literaris de tota l' Europa, tant al menys, y en alguns cassos potser un xich mes que 'ls fruyts de las lletras castellanas.

La conducta d' aquesta gent es insensata. Tenen lo predomini efectiu sobre Catalunya, á la quina venen desnaturalisant per desgracia, d' una manera desconsoladora; tenen sa pota sobre 'l nostre pit y sa grapa arrapada al nostre coll; acaban ja d' escanyar nostra vitalitat de rassa, estroncant la historia d' un poble que fou digne y grant; ni sisquera poden sufrir que la víctima 's queixi ab l' jay! fondo y apagat del que se sent perdre la veu. Com si aquest gemech los hi arribés al ánima, volen apagarlo extrenyent una mica més; y no veuen que van extremant la opresió á un punt en que 's pot fer necessari ó salvarse per qualsevol medi ó morir d' una vegada.

Com en aquell cuento de la gallina dels ous d' or, no han sabut compendrer que 'ls grans rendiments que 'ls hi proporciona ab son frenétich trevallar Catalunya tenen un secret de elaboració com los ous d' aquella gallina, y, morta aquésta, estroncat son rendiment. Lo secret de nostra relativa prosperitat material no 'l saben ells, nó, ni 'l volen compendrer: está precisament en nostre caracter emprenedor y actiu, sobri y aixut, y es tant fill del nostre clima, del nostre terror y del nostre ayre, com del esperit de nostra rassa, de la virtut de nostres lleys civils y de las características armonías del nostre llenguatge. Suprimir lo última es suprimir lo primer, exterminar la causa es anular sos efectes: es matar la gallina dels ous d' or.

Tinga seny la hegemonía castellana. O triomfará, á despit seu, lo Regionalisme que nosaltres defensém, pera convertirse en la única salvació posible de tota Espanya, ó s' ensorrará Catalunya en l' abím de la mes corrompuda degeneració, arrastrant á darrera seu, ó potser empenyent al seu devant, á tot l' esgavellat Estat Espanyol.

Del bon seny de nostres compatricis n' esperém arribar á lo primer; però pel cas de que vinga lo según nesaltres **Protestém** ab tota la energía de la nostra ignocencia, jurant per Deu que

haurém combatut ab heroisme fins al últim extrém pera evitarho.

Mentrestant fem una nova crida als nostres germans de Patria: *«Catalans, no vos abandonéu al terrible indiferentisme que en vostra ànima hi han inocultat los farsants remeyers de la política centralista. Desperteu vostre cor á la ilusió y vostre seny á la devoció de la mes justa de las causas. La Espanya d'avuy será prompte un cadáver en descomposició si la deixém en mans d'aqueixa tayfa de curanderos que la explotan y la desnaturalisan: li han enverinat la sanch y li han congestionat lo ventrell desequilibrantli l'organisme per complert. ¡¡Germans, bons germans de Catalunya, acabémlo prompte y ab energia tan trist penar!!*

SI SALVÉM Á CATALUNYA, SALVARÉM Á ESPANYA.

SI NÓ, NÓ.»

LA REDACCIÓ.

Al poble catalá

Las disposicions gubernativas que s' han pres contra publicacions y associacions catalanittas, obligan á aquesta Junta Permanent, representant directa de totas ellas, á dirigirse al poble catalá á fi d' orientarlo respecte dels procediments de que som víctimas, protestant á la vegada de las suposicions calumniosas ab que conscientment se 'ns pretén combatre.

Tenim dret á la vida. Y tenim dret á la vida, perque viu Catalunya. Perque 'ns guia la honradesa y un amor gran al nostre pahís, tenim dret al respecte de tots los partits y de tots los governs d' Espanya. En tots los paissos del mon es legal la propaganda que en aquest fem nosaltres: en tots ells se camina cap al plantejament del regionalisme. Y no s' ha de quedar enrera, no, la Espanya. Hi treballém nosaltres, hi treballan altrás regions del nort de la Península é hi treballa 'l govern actual, aixecant com á salvació extrema pera las Antillas espanyolas la nostra bandera d' autonomia; si be l' estarne nosaltres convensuts y 'l persuadirne als altres pera portarla demá á la práctica, no haurá costat una gota de sanch ni una llàgrima, y rius y mars de sanch y de llàgrimas s' han vessat avans de que 's convensés de la seva utilitat y de la seva bondat lo govern d' Espanya.

May lo catalanisme ha treballat á l' ombra pera arribar á la realització dels seus ideals. Defensor dels principis honrats que sustenta, ben clars y á la llum del sol los va exposar á la Reyna Regent d' Espanya en

sa vinguda á Barcelona y ben clars y concretament los va donar al pahís en la Assamblea de Manresa de 1992.

Com allavors diguérem enteném avuy que han de quedar á cárrech del poder central del Estat espanyol las relacions internacionals, l' éxercit de mar y terra, las relacions económicas d' Espanya ab los demás paissos, la construcció d' obras públicas de carácter general, la resolució de totas las cuestiones y conflictes inter-regionals y la formació del presupost anyal de gastos, al que deurán contribuir las regions á proporció de sa riquesa; tot ab la organisació corresponent y adecuada.

Pero enteném que correspón al Poder regional lo régimen intern de Catalunya, y que ha de constituhirse aquesta mantenint lo temperament expansiu de sa lligislació y segons sas necessitats y son modo de ser.

En consecuencia, volém la llengua catalana ab caracter oficial y que sian catalans tots los que á Catalunya desempenyin cárrechs públichs: volém Corts catalanas, no sols per estatuhir nostre dret y lleys civils, sino tot quant se refereixi á la organisació interior de nostra terra: volém que catalans sian los jutjes y magistrats, y que dintre de Catalunya 's fallin en última instancia 'ls plets y causas: volém ser árbitres de nestra administració, fixant ab entera llibertat las contribucions é impostos, y volém, en fi, la facultat de poder contribuir á la formació del éxercit espanyol per medi de voluntaris ó diners, suprimint en absolut quintas y llevas en massa y establint que la reserva regional forsose presti servey tantsols dintre de Catalunya.

Aquest es nostre catalanisme dintre d' Espanya; aquest es lo nostre regionalisme dins de Catalunya. Aixó es lo que volém; per aixó aném; á n' aixó arribarém á no trigar gayre.

La nostra propaganda no es d' odi á cap de las regions espanyolas. Nosaltres combatém al centralisme ab sos governs de vells y ab sos partits d' ideas vellas. Y la propaganda la fem dintre de la legalitat.

A partits polítichs y doctrinas socials que van contra de cosas é institucions que 's tenen per fonamentals en l' Estat espanyol, se 'ls concedeix—y no ho censurém—una llibertat y expansió complertas. Y á nosaltres, que molt lluny de combatre aquellas cosas, defensém institucions venerandas que han conservat, com en cap més part d' Espanya, la casa y la familia, no sols se 'ns uega aquella llibertat, sino que se 'ns nega aprofitant lo suspensió de garantias constitucionals que, segons paraulas de la mateixa ley, las autoritats de Barcelona proposaren tan sols «com á mida indispensable pera perseguir, ab bon «éxit, als autors del sagnant atentat» comés fa un any on las circunstancias més execrables.

Hem esplicat lo que defensém y la manera com se 'ns combat. De tot ne protestém devant del pahís y esperém que 'l poble catalá aplaudirá las nostras ideas y participará dels nostres sentiments.

Barcelona 16 do Mars de 1897.—Per la Junta Permanent de la *Unió Catalanista*.—Lo President, Antoni Suñol.—Lo Secretari, Lluís Marsans.

SECCIÓ POLÍTICA

Los periódichs patrioters de Madrid, aquestos periódichs que ab sas lleugeresas y banalitats han atiat la guerra d' extermini á Cuba y Filipinas, com atiarén ahir la de Melilla, com atiarán demà la sublevació, insurrecció, ó revolució que mes be 'ls hi vinga pera pescar en lo riu revolt de las ambicions y concupiscencias de la xorca política que 'ns arruina, lo tros de pá que no saben guanyarse hõnradament ab la suhor de son front, de desde 'l Missatge que hem dirigit las entitats catalanas al Rey de Grecia, están que bullen en *santa indignació patriòtica*.

Lo regionalisme los ha espantat per primera vegada á la vida y poruchs, cobarts, com gent sense ideals y sense conciencia, han excitat al govern conservador pera que prenguéis contra nosaltres serias disposicions, equiparantnos ab los anarquistas y fentnos perseguir com á verdaders criminals capassos de sonmourer l' equilibri social, la pau de las familias, los fonaments de las casas.

Per desgracia d' Espanya, en quant á sa serietat, han trobat un govern prou desaquillibrat pera pendrer en serio semblants excitacions *patrioter*as y han suspés actes patriòtichs de nostre Centre Catalá, han denunciats periòdichs catalanistas y han arribat á suspender *La Renaixensa* negant fins lo permis pera publicar un diari catalá.

Pera ferho s' han amparat ab una lley dictada única y excludivament pera 'ls anarquistas sense compendre que com á tals obravan al atacar tan descaradament á la propietat dels altres.

D' avuy endevant ja no sols los socialistas exaltats, ni 'ls anarquistas fanátichs, los que pregonan per tot lo mon que *la propietat es un robo*.

Han trobat ajuda y exemple en los mateixos que haurian de ser los primers en respectarla y defensarla.

¡Que deu los ilumini!

*
* *

Parla *El Correo* diari madrileny sagasti:

«A la sazon, cuando las armas españolas andan empeñadas en la defensa de nuestra soberania, cuando muchos soldados catalanes vierten su sangre por esta BANDERA DE CASTILLA, bajo cuyos simbolos se atan las grandezas de la Patria, la campaña de *La Renaixensa* es una infamia que hiere y mancha el nombre esclarecido de Catalunya. Alli se levantan las primeras y más ardientes protestas contra ese mezquino puñado de criminales, que pretende aclimatar en la Peninsula las miasmas envenenadas de la manigua.»

Fixéushi bé, catalans renegats, vosaltres que per certas influencias encara os suscribiu á aquestos diaris y feu de comparsa al Carnestoltas polítichs, *los soldados catalanes no vierten su sangre por la bandera de Espanya, no, la vierten por la de Castilla*. Espanya per aquesta gent no existeix, es un mito, un fatasma, una manera de riurer á la esquena del próxim. Tot es *Castilla* y tet per *Castilla*.

Los explotadors de las regions espanyolas se treuen la careta y os insultan y os escupen. Si, vos escupen, porque lo que fereix y toca 'l nom de Catalunya, es, per aquella canalla, lo regionalisme catalá defensat en una ó altra forma per totas las clases y entitats mes altas de nostre poble, desde 'l gran bisbe Morgades al últim rabasayre de nostra terra.

En Mañé y Flaquer en sas dominicals, *La Vanguardia* en sa coloboració y algunas

vegades en sos editorials, tots los periódichs de Catalunya en son esperit, exceptuant los infelissos patrioters de Barcelona, las societats totes que defensen mes be ó més malament los interessos de la terra, tots y tothom han ferit y tacat á Catalunya.

Tots y tothom forman part d'aquest *puñado de criminales* contra 'ls quals tota persecució es poca, tota arbitrariedad es fluixa, tot despotisme es suau.

Els son los hidalgos, son los amos, son los Cessars, nosaltres la plebe, la xusma que amohina, los esclaus que 's retorsan.

En lo baix imperi en que viuen, corrompuda la admósfera, viciats los organismes, pestilents los circols en que 's mouhen, veuhen reflectirse sa corrupció en tot y confonen los objectes y las distancias.

Com los infelissos borratxos de las tabernas que creuen que 'ls carrers giravoltan, porque ells van fent tantinas, aquestos infelissos de Madrid, veuhen tacas, corrupció y crims allá ahont tot es houradesa. Tant s'han acostumat sos ulls al cinich espectacle que 'ls envolta, que al volguer ovirar lo que passa en las regions, los ulls los hi fan pampallugas.

El Imparcial, el periódico mes desvergonyit d'Espanya, despres de tractarnos com á bojos y demanar enérgicas represions, filosofa de la següent manera.

«Contribuyen á ese funesto movimiento de los ánimos degenerados los literatos regionales, quienes, por dominar mejor el DIALECTO que el idioma ó por escasez de facultades para su amplio escenario, pretenden reducir el marco á fin de que en el cuadro aparezca en mayores proporciones su figura.»

Ja ho veuhen *El Imparcial* com s'explica.

Los poetas y novelistas, los historiadores, los literats de tota mena, de Catalunya, Valencia, Mallorca, Navarra, Basconia y Galicia, no escriuen en sa propia llengua, *dialecto* segons los atrassats de Madrid, per aficions naturals y per conciencia de sa propia personalitat, sino que com genteta de escassas facultats, hi escriuen únicament pera semblar mes grans en mes petit escenari.

Los Guimerá, Oller, Puig y Soler, Pitarrá, Apeles Mestres, Jacinto Verdagner, Llorente, Agilo, Torteja, Iparraguirre, Rosalia Castro, tots los genis de la literatura regional, verdaderas eminencias dintre y fora son terror per son patriotisme, son talent creador, per la grandiositat, dolsura y poesia de sas composicions, son sers raquitichs que fora de sa terra passarian desaparecbuts entre la mitjanía d'una literatura buyda d'ideals, flamenca y descocada.

L'escenari regional es petit però está de cara á Europa y lo que 'ls madrilenys desconeixen y 'n fan mofa, es aplaudit y admirat y traduhit en totes las nacions cultas del vell continent que certament acullan ab carinyo y entussiasme tot lo que 'ls hi va d'Espanya sense ropatge oficialsch ni 'l llenguatge encarcerat d'una unitat artificiosa.

El Imparcial, *El Correo*, la descocada *Epoca*, *El Liberal* y *El Herald*, poden esgargamellarse tant com vulguin. Si 'l Regionalisme 'ls espanta en aquestos moments en que están perdent son mercat de Cuba pera exportar empleats é importar actas pel Congrés per rahó de l'autonomia qu'ab mes ó menos amplituts de moment, se 'ls concedeix y está amenassat lo de Filipinas per idénticas rahons que te 'l de Cuba poch nos importa á nosaltres.

Per molt qu'esvalotin, insultin y escandalitzin, per molt que faigin la pescatera los representants dels *hidalgos de la tierra castellana*, los que 'ns volen fer morir *bajo los pliegues de la bandera de Castilla*, ni 'ns espantan, ni 'ns aterran, ni 'n desaniman.

Ja ho diu 'l ditxo: brams d'ase no pujan al cel.

Com á millor prova del gran efecte y sincera admiració que 'ns mereix la hermosa campanya patriòtica de nostre valent colega «La Renaixensa», que per cert li ha valgut l'honrós càstich ab que l' ha distingida lo govern central, reproduhim á continuació dos de sos retalls dels últims dias de sa publicació, los quins se dirigeixen precisament á la premsa de Madrid, principal fautora de la persecució que sufreig avuy lo regionalisme catalá.

Végin nostres llegidors com parla «La Renaixensa»:

Tereré tererí... tereré tererí...

Ja ha saltat lo toro á la plassa y no la emprém contra 'ls picadors que tenen una vara que punxa y escarmenta, sinó contra 'ls pobrets catalanistas que som la protesta vivent contra todas las infamias que 's cometen á dintre y á fora Espanya, en nom de la llibertat avuy y del ordre un altre dia.

No compreném aquesta rabiola de *El Imparcial*, á no ser pel mal humor que s' ha apoderat dels seus redactors d' ensá que 'ls cubans per un cantó y en Cánovas per l' altre los hi barran las portas del Congrés y la torna que ve després d' un acta de diputat.

Perque, acabi com acabi la guerra, ja no será Cuba la insula barataria dels periodistas madrilenys.

Tereré tererí... tereré tererí... banderillas... que feyan los toreros del carrer de Cristiba.

Y be n' hi haurém de posar si tant s' hi empenya. N' hi encastarém alguna al clatell que 'l torri una miqueta. Perque ell y altres tres ó quatre diaris més son los autors del estermi del jovent d' Espanya; los que indignament atacaren á n' en Campos pera aixecar un altre general que després de catorze mesos de deportacions y fusellaments s' ha adonat de que la havia errada al seguir los concells dels patriotas que 'ns han portat al desgraciadíssim estat en que 'ns trobém. Ell, lo que atíá la compra de Barcos a Escocia que tan lluhit paper han desempenyat á las costas de Cuba; ell, lo que fomentá l' embarch en temps de malalties de 30,000 soldats dels que més de la meytat anaren á raure als hospitals; ell, lo que, cansat de posar al núvols á n' en Weyler, ara li fa una guerra á mort, y no desde la Habana, sino desde Cayo Hueso, lo foco dels filibusters americans.

Qué 'ns fa á nosaltres de lo que digní ó deixi de dir un diari que gira volta més que un panell de campanar?

Dediquis á la seva feyna de demanar l' embarch de joves cap á Cuba y Filipinas ara que tenim las plujas demunt y ab ellas los set calzers d' amargura pera 'ls soldats; confessi als seus amichs que tornan ab un grau més y sense cap ferida; dediquis á desprestigiar generals y á fer caure governs, que aquesta es la seva feyna.

Lo patriotisme en boca de *El Imparcial* nos fa 'l mateix efecte que un

tros de carn á la boca del llop. Y si s' hi ha engreixat lo tal diari mastegant aquella paraula! Casi tant com escrivint la novela de la guerra, que ha tingut la trassa de ferla arribar fins á la entrega 650 embutxacantse milers de duros y cambi d' uns quants milers de vidas.

Bojos los catalanistas, porque volém volcar tot lo ~~que~~ permet que un país sia víctima dels explotadors!

Boigs fan bitllas y molt més ben fetas que 'ls patriotas de nómina, que 'ls liberals absolutistas, que 'ls amadeistas girats á la República y que 'ls republicans empassats al alfonsisme.

¿Qué vol dir que se 'ns te de perseguir?

¿No 'n te prous de maldecaps Espanya?

¿Perque estém tranquils á casa nostra, per aixó 'ns vol fer castigar l' *Imparcial*?

Butxi ara per ara no 'n tenim, pero d' estiracordetas no 'ns ne falta.

Ah, valent!

Perque no s' embarca 'l seu director cap á Cuba ó Filipinas? Perque no reserva 'ls seus furors pera perseguir á las partidas carlistas ab que 'ns alarma cada dia?

Es que, mentres espera 'l gran dia, li agrada més fer d' escarceller?

Donchs prepari las claus, que 'ls catalanistas no desdirém may en nostras campanyas ni en nostras reivindicacions.

Tenim un ideal, que es lo que no te aquell diari.

No hi pensém en omplir lo calaix; al contrari, que estém disposats á fer sacrificis pera tornar á nostra terra la seva personalitat política.

No s' ha borrrat encara Catalunya del mapa. Ni del cor dels seus fills tampoch, que son amor hi está grabat més fondo cada dia.

Y perque tenim cor los catalanistas hem enviat lo missatge al rey de Grecia, perque vegi que en un país tan aixut de sentiments com es Espanya queda encara en la vella Catalunya qui 's dol del comportament que las nacions cristianes tenen ab ella.

A qui l' hauria enviat l' *Imparcial*? Al sultá de Constantinopla? Y qué li hauria posat per amaniment? Una olla de sanch de bou y un cabás de brins de safrá? Qué li retrauria d' aquesta nació desventurada? La taca negra ab que está enmascarada en lo mapa dels païssos civilisats?

No s' hi amohini ab los catalanistas, que hi posaria cabells blancs.

Y ja que 'ls soldats que venen malalts de la guerra encara li diuhen Deu n' hi do quan los hi dona 'ls quatre duros, enlloch de malehirli 'l fetje perque es la causa principal de sas desgracias, entretinguis jugant ab las duas guerras colonials y comensi á escriure 'l prólech de la dels carlins, perque la abolició dels furs de las Bascongadas y 'l darrer atach á Navarra han deixat prou caliu pera encendre un altre foch per poch que 'l ventin.

No busqui més amohinos á n' en Cánovas que prous ne te, ni d' entrebanchs á la reyna que no dorm tampoch totas las horas que te son.

Ja n' hi ha prou de causes de malestar. No 'n busqui de noves, que aquí a Catalunya encara n' hi han molts que 'ls sigrons no 'ls hi agradan.

La Epoca ha parlat com li calia, ab lo cor a la mà, ab enteniment de conservador en lo sentit més propi de la paraula.

Per mon hi ha una mena d' homes molt curiosos: lo ram de las personas d' ordre, de la gent seria, per qui 'l principi fonamental de tota moral y de tota societat consisteix en aixó: en l' ordre y la serietat.

Lo be y lo mal son un accident; la cuestió es la tranquil·litat de l' auca. Que sia Deu ó 'l diable, que sia Jesucrist ó Mahoma, es lo de menos; lo demés es l' *statu quo*, es lo constituhit, es la immovilitat.

Y una persona aixís parla en *La Epoca*, un taujá d' aquells que temps endarrera describía lo *Figaro* aixecantse de la taula en que menja la colla que s' hi troba be en la anarquia mansa que governa a Europa, y entre copa y copa, dirigintse al poble que te de donar sa sanch pera 'ls ideals dels altres y que pateix fam y veu patir a sos fills pels disbarats dels altres; li recomana l' ordre y 'l respecte y la tranquil·litat y la pau y la mansuetut.

La injusticia no es injusticia si 's fa ab ordre; la iniquitat no es iniquitat; la hecatombe no ho es, fàssila qui la fassi, ab tal de que l' injust y l' inicuo y 'l barbre pugui fer un expedient y tramitarlo ab una aparència tranquila, com aquells assassins a la castellana apuntats en llibres, fets ab contabilitat, de que parla en Cervantes.

¿Qué se li 'n dona a *La Epoca* de las duas terceras parts de vensuts cristians que poblan la isla de Creta?

La cuestió es una altra: es la pau, es l' ordre material; l' ordre que mantenen los municipals y la policia: 'l que la gent no corri, 'l que no 's tanquin las portas; res més.

«Grecia en vez de esta autonomía pide sencillamente la anexión a sus dominios de la mencionada Isla, en la que cuando menos una *tercera parte de la Nacion es mahometana*.—Sin negar que existen motivos de raza y de nacionalidad favorables a aquella solucion, no es posible tampoco desconocer que las pretenciones de Grecia no aparecen muy desinteresadas, tanto más cuanto si *el estado de paz no ha podido mantenerse en Creta*, la causa principal sabe todo el mundo que consiste en la perpétua y honda agitacion que en aquella provincia han mantenido los *clubs* de las sociedades secretas de Atenas que excitan a la guerra con Turquía.»

Es lo pensament del juheu dels Calls de per tot lo mon y de sempre. Pero 'l juheu d' ara no vesteix la infamant cota, sino que s' ha convertit en persona ordenada y discreta y conservadora.

Lo juheu de *La Epoca* classifica desseguida a Catalunya com si tota la patria fos una extensió dels fenicis convertits a la fidel observancia del Talmut.

Los D. Quijotes que cridan *lo de la última peseta y el último soldado* 's

dirigeixen al fabricant catalá, y no li parlan del honor, sino dels cuartos; no del *pendon invencible*, sino dels mercats

«Sabemos muy bien por nuestra parte que la inmensa mayoría de la población catalana desdeña y condena los exclusivismos, las incorrecciones y las impropiedades de unos políticos radicales, blancos ó rojos que se encubren con el disfráz regionalista, así como que tiene con ansiedad fija la atención en los increíbles esfuerzos que la Nación española por medio de su gobierno está realizando en defensa de su integridad territorial en América y Asia.

En ambas regiones los *intereses catalánes preponderan sobre los del resto de la Península*. ¿Como han de olvidar un hecho tan principal, ni aflojar en el sentimiento de amor y de gratitud á la Patria comun, los que no estén poseídos de la manía revolucionaria y anarquista?»

* *

Pera *La Epoca* no hi ha rés més que aquest *interin gaudeamus*, que aquest benestar dels revolucionaris d'ahir.

La historia dels conservadors d'avuy es curiosíssima: los compradors dels bens dels convents; los aixecats per las revolucions; los opulents fets ab sanch d'esclau, d'aquesta que clama venjansa en tota la América, desde 'l balcó de sos palaus cursis publican la pau y execran la revolució y la anarquía!

La gent que ha passat per tot, que ha venut y revenut lo que es més absolut en aquest mon: la religió; la gent que ha donat lo primer exemple de socialisme *desamortisant* la propietat dels vells convents y monastirs pera fundar ab ella la mena dels anarquistas richs, ara s' esgarrafa d' sentir parlar de revolució y d' anarquisme.

Y es anarquista y revolucionari qui s' aixeca contra 'l Gran Turch que tolera, sinó ordena, las barbaritats de la Arménia y de Creta, y lo mateix es lo grech que comat contra Mahoma que qui llença bombas al peu de la custodia; lo mateix un sant mártir que predica devant de Cessar que 'l tirá que batalla contra 'l tirá, lo mateix es Jesucrist que Barrabás.

«En eso consiste el mal de nuestra época con el que luchan no solamente España sino otros pueblos.

El separatismo que tanto está dando que hacer en Cuba y Filipinas hijo es de esta propension anárquica de la que vemos tantos ejemplos en Europa.

¿De donde han pasado á Cuba y Filipinas los clubs revolucionarios, las sociedades secretas tan difundidas en una y otra región? ¿En la propia cuestión de Oriente es seguro, ciertísimo que si las grandes potencias vacilaran un punto, no solamente el trono de Grecia, hoy tan popular, sería derrocado, sino que lo que aparece como movimiento nacional ó de raza, tardaría muy poco en trocarse en rebelión abierta contra la monarquía y contra los gobiernos constituidos, ya fuesen musulmanes ya cristianos.

Las grandes potencias lo saben muy bien y ese convencimiento las mantiene unidas para la paz del mundo.»

L' anarquista de levita parla com cal: lo que 's deu fer es mantenir la present anarquía materialisada contra l' altra, lo que 's deu cercar es lo govern de la xulería disfressada que ha deixat los barris baixos de Madrid y 'ls cafés cantants d' Andalucía, pera asséures en las amplas poltronas del govern nacional.

L' anarquista de levita veu lo mateix en lo Gran Visir del Sultá que en Cánovas; lo mateix á Creta que á Cuba y Filipinas; la mateixa causa á Espanya que á Turquía.

Y aixó son las columnas sociales que aguantan l' escenari, aixó son los histrions de la comedia, es l' enemich, es l' anarquista.

Qui vulgui un ordre social que no sigui aquest, qui no vulgui ésser comparsa en la comedia, es l' enemich, es l' anarquista.

Los panxa-contentas, los que tinguin per perdre, que vagin á *La Epoca*, que ella 'ls crida, no á restablir lo regnat de la justicia, sino á sostenir lo que representa cosas tan relativas com la *integridad del territorio*, com la *unidad*, com la *autoridad* de la forsa, del policía, del municipal.

«En España el mero instinto de la propia conservacion debe mantener unidos á los buenos ciudadanos en torno del gobierno que representa la integridad del territorio, el predominio de la autoridad sobre la anarquía. Los elementos de que la última se compone son tantos, tan variados, tan malignos y tan dispuestos á apoyarse mutuamente, llámense partidas con boinas, organizacion militar carlista, tagalos de Luzón, mambises de Cuba, catalanistas discolos é ignorantes, griegos de ocasión y simpatizadores con todo lo que perturbe y dañe; la revolución y la anarquía están de tal manera infiltradas en las venas de la generación presente, que el instinto de conservación manda como supremo remedio la confianza en lo que representa unidad, autoridad, garantía de respeto á la ley, amparo á los derechos sociales.

Por diversas que sean las formas que el espíritu anárquico revista, el hecho, repetimos, es siempre el mismo: la tendencia disgregadora y anti-social regionalista, si no puede pasar de ahí, separatista como en Cuba, atávica como en Filipinas si encuentra elementos para ello.»

Alabada sia la paraula del diví Canovas, respectada sia sempre la veu de la Pitonisa, venerada sia la exhortació á la pau feta per la colla que governa no desde 'l Capitoli, sino desde Cápua.

*
* *

Va parlant *La Epoca*:

«Por lo que hace al pasado—diu—ó sea á la Historia, el catedrático Rubió y los redactores del mensaje que detestan lo que llaman tiranía extranjera, parecen ignorar un hecho histórico tan de bulto como el de que Cataluña, por causas muy conocidas, solamente en muy breve periodo disfrutó de personalidad propia independiente, pues fué francesa

con Ludovico Pio, y luego aragonesa por el matrimonio de D. Ramon Berenguer con la hija de D. Ramiro el Monge, *viniedo, en fin, á formar parte de la española monarquía. En la Historia del Principado LA DOMINACION EXTRANJERA ha sido la regla, lo propio en la edad media que en la moderna, la personalidad distinta ha sido muy rara excepción.*

Ja ho senten aquets periódichs que s' esgarrihan quan ho dihém nosaltres, ja ho senten aqueixos catalans que «desdeñan y condenan los exclusivismos» dels catalanistas, es *La Epoca* mateixa la que ho diu y ho confessa, la que 'ns dona la rahó en lo fet sobre del qual se fundan totes las nostras reivindicacions: Catalunya avuy está subjecte á una dominació estrangera.

Y, regonoxentho, s' admira y maravella de que 'n protestém, de que treballém sense parar pera deslliurárnosen! Y las emprén contra nosaltres, contra 'ls que tonim prou dignitat pera no ajupirnos estoicamente á una humiliació tan depressiva, contra 'ls que no sabém viure en la degradació moral que afligeix sempre als pobles dominats, contra 'ls que som prou homes y sentim prou anyoransas de lliertat y estimém prou á la nostra pàtria pera no transigir may ab lo que no sigui lo regoneixement complert de la seva autonomia!

Son uns altres los que haurian de rebre, son los catalans que renegan de la seva terra, los que clouhen los ulls á la evidencia y no 's volen adonar de la dominació per no tenir lo deber de sacrificarho tot per destruhirla.

Si la terra castellana hagués caygut, per exemple, sota la dominació dels portugueses, y la gobernés l' estat portugués, batejat d' ibèrich ó lusitá ó espanyol, que aixó tantseval; y fos oficial la llengua portuguesa; y signés dret comú lo dret portugués, mentres las lleys civils castellanas conservadas per excepció anessen minvant cada dia esperant l' hora de ser totalment absorvidas per la legislació portuguesa, la única comú y nacional; y en las escuelas y universitats se descuydesen de parlar de don Pelayo y de Fernando III y dels *jueces y condes* de Castilla, y parlessin del Cid com ne parlan los crítichs de fora, y la literatura *regional* castellana hagués de rebre á cada pas l' insult descarát ó vergonyant de la gent de la capital, de la colla que gobernés desde Lisboa, ¿quins foran las patriotas, respongui clar *La Epoca*: los castellans que servilment se possessin de la banda dels dominadors, ó 'ls castellans que, com lo compte de Castilla Fernan Gonzalez, lo primer y més antich dels separatistas espanyols, denessin la vida pera rescatar la seva terra de la dominació forastera?

Atacantnos á nosaltres *La Epoca* ensenya clarament la orella; lo seu patriotisme es prou *ordenat* pera estar sempre ab los que manan y ser ben castellana y castellanista ara que governan los castellans, com seria portuguesista si manessin los portugueses y catalanista, més que nosaltres, si li hagués tocat lo torn á Catalunya.

NOVAS

Gran fou la nostra sorpresa lo dissapte de la setmana passada quan en l'acte de comensar la *Reunió Pública* convocada pel «Centre Català» d'aquesta ciutat ab ocasió del *Misatje* al Rey de Grecia, se presentá l'Alcalde Sr. Buxó ab una ordre telegráfica del Gobera Civil de Barcelona suspenent la sessió.

Pero major fou encara nostra espectació al saber l'endemá dematí las midas radiculísimas de suspensió y denuncia de que han estat víctimas nostres estimats companys de causa *La Renaixensa* y *Lo Regionalista*.

Tot aixó ha donat lloch á una gloriosa campanya de pacífica protesta, que ha tingut son principal camp á Barcelona y ha repercutit en tota la regió catalana.

LO CATALANISTA s'adhereix á ella ab fervent entusiasme y fa seu lo notabilíssim document que li ha donat mes eloqüent fórmula, degut á la honorable Junta Permanent de la «Unió Catalanista», lo quin publiquem en altre lloch d'aquest número.

Catalans: ¡Visca Catalunya!

—Se 'ns ha dit, ignorém ab quin fonament, que avuy deu visitar nostra població 'l Gobernador Civil de la Provincia, don Eduart de Hinojosa.

Induptablement que será ben rebut y obsequiat per uns quants senyors d'aquesta ciutat als quin planyém per la violencia que patirá son cor al haverlo d'atendre.

Dihém aixó per quant no 'ls volém suposar prou renegats envers sa terra pera mirar ab verdader carinyo y sincera simpatía á uu governant que en tan poch temps d'estar á Catalunya conta ja tants mérits contrets devant del centralisme ab sa ensanyada persecució contra 'ls elements defensors de la nostra Regió.

Aixís, senyor de Hinojosa, no 's deixi enlluernar. Son nom es á Sabadell impopular, y sols la *proverbial hidalguía española*, ó sia la cortesia d'ánima enfora, que per aquí coneixém ab lo nom propi de cortesia á la castellana, pot ferli semblar altra cosa de moment, ab los cumplimentosos afalachs que pugan dispensarli los que per rahó de son cárrech, de sa representació social, ó de sos compromisos polítichs, no se'n pugan excusar.

—Segons nostras notícias, avuy comensa á publicarse á Barcelona «Lo Renaixement». No duptém que 's confirmarà tan grata nova.

¡Avant y fora!

—En lo número próxim nos ocuparém extensament del solemne acte celebrat lo passat divendres en lo Centre Català. La concurrència fou numerosa, revestint dit acte escepcional importancia.

—Varis socis del «Centre Català» han costejat una grossa tirada del manifest que ha dirigit *Al poble Català* la «Unió Catalanista», protestant de las midas adoptadas pel Poder Central contra 'l Catalanisme, y en lo quin s' hi condensa 'l programa del regionalisme català aprovat en l' As-samblea de Manresa de 1892; quin notable y oportú document publiquem en altre lloch d' aquest número.

Ahí comensá la repartició á l' hora de sortir los obrers de nostras fábricas.

Aplaudim l' idea.

—Avuy á las 3 de la tarde tinbrá lloch en 'l saló de sessions d' aquestas Casas Consistorials, segons invitació del Consell de Administració de la Caixa d' Estalvis als senyors Imponents de la mateixa, la repartició dels premis adjudicats per virtut dels últims concursos.

Será presidit per 'l senyor Gobernador de la Provincia.

—Desde 'l dia 1er del próxim Abril, el tren exprés descendent, que procedent de Manresa, passa per aquesta ciutat á las 7'12 del dematí, será substituhit per altre que surtirá de Manresa á las 7 del dematí, passará per Tarrasa á las 9'01, per nostra ciutat á la 8'23, y arribará á Barcelona á las 9'15 (horas de la ciutat).

—El dia 25 del actual embarcarán pera Filipinas en 'l port de Barcelona 900 homes de infanteria de marina.

—Han susprés sos travalls diferents fábricas de la comarca de Manresa.

—Llegim:

«Los periódichs americanos rebuts á Granada, portan una carta de la viuda de Maceo, dirigida á Castelar, donantli publicament las gracias per las paraulas de comisseració que 'l ilustre tribuno dedicá al famos cabecilla y contrastaban ab las frasses de odi estampadas en alguns periodichs al morir el jefe de la insurrecció de Pinar del Río.»

Los comentaris á gust dels llegidors.

—Demá dilluns suspendrá los travalls la important fábrica Fills de Ferrer y Vidal, de Vilanova y Geltrú, quedant sens treball mes de 600 obrers.

—Lo Cónsul de S. M. lo Rey de Grecia, senyor Muzzopulo, nos ha facilitat cópia del següent telégrama, rebut del seu Soberá en contestació al Missatge de las associacions y periódichs catalans que fou entregat al esmentat senyor:

«Sa Magesté le Roi, très touché des manifestations philhelléniques des sociétés catalanes, exprime ses sinceres remerciements.—Maréchal de la Cour, *Papparisopoulo*.»

—Lo Museu Episcopal de Vich ha fet en lo mes de Febrer las següents

adquisicions: una gran destrat de pedra pulimentada; un tros de mosaich romà; dos magnífichs canalobres de ferro forjat, del sigle XIV; un fondo d' assafata de coure repujat ab tres flors de lis y la llegenda UNE DIEV: UNE FOI: UNE LOI; un medalló-reliquiari de filigrana de plata, d' últims del sigle passat, y una carta autògrafa del filosoph vigatà Jaume Balmes. També 'l senyor Vicari General de Girona ha regalat dos grans bronzes ibèrichs, de grandíssim interés per la numismática vigatana.

Fayans Catalá

Fábrica de Cerámica Artística

DE

M. BURGÜES Y COMP.^a-Crehuetá, 92-SABADELL

Gran Café y Restaurant Colon.-Barcelona

Cuberts á 2'50 ptas. á escullir 3 plats de la carta (ó 4 sense escullir), 3 postres. pa y ví.

També s' admeten abonos á preus ventatjosos.

Servey esmeradíssim.

FONDA SIMON

Cuyna á la verdadera catalana; bonas habitacions pera famílias y particulars; molta natedat y economia.

Espartería, 6 y Vidriería, 12

(BORN VELL). - BARCELONA

Aquesta casa fá 62 anys que dona diariament la sopa als pobres.

Imprempta y Encuadernacions de Pere Tugaz, Carrer de Calderón, 26. —SABADELL